

"Onun rahmetini ittiham etmek derecesinde ve keremini istihfaf eder bir surette, gayr-ı meşru bir tarzda yüz suyu dökmekle, vicdanını, belki bazı mukaddesâtını rüşvet verip, menhus, bereketsiz bir mal-ı haramı kabul eden düşünsün..." İzahı?

Birincisi, nasıl askerin rızkı ve tayinatı devletin garantisi altında ise, insanın dünya kışlasındaki rızkı ve tayinatı da Allah'ın garantisi altındadır. Öyle ise rızık için telaşa düşmek ve harama tamah etmek rızkın garantörüne bir saygısızlık, bir terbiyesizliktir.

Nasıl askerin asıl vazifesi olan talim ve cihadı rızık endişesi ile terk etmesi askerliğe ihanet ise, aynı şekilde insanın bu dünyada asıl vazifesi olan ibadet ve takvayı geçim derdi ve telaşı yüzünden unutmaması da aynı derecede ihanettir.

Evet, insan dünyaya geçim peşinde koşmak için değil, iman ve ibadet için gönderilmiştir. **İnsanın asıl vazifesi iman ve ibadettir.** Bu sebepten dolayı geçim bahanesi ile insan ibadetin özü hükmünde olan namazı terk edemez, haram şeylere tevessül edemez.

İkinci olarak, dünyada çalışmak ve geçim peşinde koşmak insana bir meşguliyet olsun diye verilmiştir. Geçim peşinde koşmayı abartıp, bunu maksat ve gaye haline getirmek yersiz ve saçma bir tutumdur. Tıpkı askerin asıl vazifesi olan talim ve cihadı terk edip geçim meşgalesini gaye ve maksat haline dönüştürmesi gibi. Halbuki geçim bir eğlence bir meşgaledir, yoksa insanın asıl vazife ve gayesi değildir.

Üçüncü olarak, geçim ve rızka Allah kefil olduğunu ayetleri ile ilan ediyor. Bu yüzden insan, rızık ve geçim noktasında endişelenip asli vazifelerini unutacak kadar telaşlanması ile, Allah'a ve ayetlere karşı bir saygısızlık ve hürmetsizlik etmiş oluyor. Tıpkı askerin devlete güvenmeyip kendi rızkını temin etmek için çarşıda pazarda dilencilik etmesi gibi, insanın da geçim derdine düşüp iman ve ibadet vazifesini aksatması komik ve saygısız bir vaziyettir.

Özet olarak, rüşvet, kumar, hırsızlık, faiz, hile ile mal elde etmek, gereksiz yere dilenmek gibi haram şeylere tevessül etmek Allah'ın rızka olan kefilliğini hafife almak ve onu ciddiye almamakla eş değerdir. İnsan bu haramlara tevessül ederken, bu hususu da göz önünde bulundurmalıdır ki, ne büyük bir hürmetsizlik olduğu anlaşılsın.